ARCHIEFJES

II

Even kennismaken …

ARCHIEFJES

Marc VANDAELE

Iets over M E N S E N ...

©

Mensen, beschouwd in hun eindigheid, zijn als opspattende waterdruppels aan de schroef van een boot, op weg naar een verre haven. Ze worden losgeslagen uit de watermassa, allen verschillend van vorm en grootte, en leiden heel kortstondig hun leventje. De boog die beschreven wordt door iedere druppel, is telkens uniek. Eén ding hebben ze gemeen : ze worden allen weer opgenomen door de stroom. De schroef zorgt voor het instandhouden van dat proces.

De mensen komen op de wereld terecht zonder daarover ooit inspraak te hebben gehad, noch over het ogenblik, noch over de plaats, noch over de tijd die hun gegund is. Hoe lang het leven ook moge zijn, het lijkt een nietigheid op het eindeloze meetlint van de TIJD. Sommigen hebben pech en worden vroeger dan voorzien uit het leven weggerukt door ongeval of ziekte ; anderen hebben wat meer geluk en weer anderen leggen ogenschijnlijk een feilloos parcours af. Allen, over de hele aarde en doorheen de tijd, verdwijnen uiteindelijk in wat we de DOOD noemen. Afgezien van een naam op een grafsteen of een vermelding in een boek van de burgerlijke stand, in een doopregister, strafregister, notariële akte, in brieven of eervolle vermeldingen, schiet er niet veel over. Kinderen en

kleinkinderen geven het gevoel dat er nog een verlengstuk komt aan dat bestaan maar de tijd werkt als een krachtig schuurpapier met grove korrel en wat vandaag als onvergetelijk wordt bestempeld, is meestal na enkele generaties uit het geheugen gewist. Wie interesseert zich nog voor betovergrootvader of -moeder? Het collectief geheugen – op kleine of grote schaal - herinnert zich diegenen die werkelijk iets onsterfelijks hebben gegeven aan hun naam, in de positieve of in de negatieve zin. Een bekend gezegde stelt evenwel dat iedere mens die sterft, een bibliotheek is die opbrandt ; het kan een boekenrekje of een boekenkast zijn, een dorps- of stadsbibliotheek, of zelfs een Leuvense universiteitsbibliotheek.

Zelf geboren in 1942 beken ik dat - afgezien van tegenslagen die zich in alle families kunnen voordoen - mijn generatie weinig heeft beleefd in vergelijking met de vorige generaties. Mijn gedachten gaan hierbij naar de generatie van mijn grootouders die de verschrikking van de Eerste Wereldoorlog hebben meegemaakt. Ik denk aan de generatie van mijn ouders : ze waren klein en het was oorlog, ze hadden kleine kinderen en het was weer oorlog. De generaties die niet rechtstreeks aansluiten bij de mijne, buiten beschouwing gelaten ….

Graag had ik in mijn ARCHIEFJES een loep gehouden boven enkele namen die we kunnen terugvinden in familiestambomen en kronieken. Niet omdat ze verwijzen naar beroemdheden, of rijken, of machtigen, of uitermate intelligente personen, maar omdat ze gewone mensen waren, met gaven en gebreken. Ze poogden er het beste van te maken met de middelen waarover ze beschikten, zich aanpassend aan het kader van hun tijd. Namen die ladingen van vreugde, nijd, sympathie, liefde, ontgoocheling, zorgen en verdriet hebben gedekt … Namen die toch even uit die anonimiteit springen en voor enkele ogenblikken bij de lezer een getuigenis brengen over de tijd waarin ze hebben geleefd.
Nu ik zelf op tram 7 zit (een Brugse manier om te zeggen dat je zeventig geworden bent), merk ik hoe snel het allemaal gaat en gegaan is en dat het tijd is om me wat te haasten, zoniet zullen diegenen aan wie ik nog iets kan vragen over **vroeger**, of die eventueel nog wat plezier kunnen beleven aan mijn schrijfsels, er niet meer zijn. Tot op een bepaalde leeftijd vindt men het leven ‘evident’. Dan begin je te merken dat alles zo vlug voorbij gaat en die ‘evidentie’ snel haar waarde verliest. Het definitief wegvallen van familieleden en vrienden brengt ons tot het besef dat het een kwestie is van **hier en nu** en van **to be or not to be**. Gedurende miljoenen jaren hebben we niet bestaan. Gedurende miljoenen jaren zullen we opnieuw niet meer bestaan. Daartussen ligt het **to be**, het **nu** !!

ARCHIEFJES

Tijdens het samenstellen van mijn ARCHIEFJES heb ik kennis kunnen maken met mensen die er al eeuwen niet meer zijn maar zich kenbaar hebben gemaakt door hun geschriften. Dankzij de documenten, brieven en tekeningen van voormalig **architecte-voyer** van het **Département de la Lys** heb ik eerst een hele poos in de tijd van de Franse Revolutie en van Napoleon kunnen leven, nadien in de Hollandse periode, en tenslotte in het jonge België (zie J.A. VAN CANEGHEM). De verhalen van ouders, familie en oud-strijders en het snuffelen in mijn oude kranten en illustraties hebben me zo dikwijls naar de eerste helft van de twintigste eeuw verplaatst (zie 1914-1918 GETUIGENISSEN en 1914-1918 KRANTEN). Als ik het schaalmodel zie van **Pette Blaevoets** hooikar, dan komen mij de mooie beelden van zijn loods in het West-Vlaamse dorp Izenberge voor de geest (zie PETTE BLAUVOET). De correspondentie van zoon **Albert**, in gevangenschap in Stalag XVII B tijdens de tweede wereldoorlog, verplaatsten me naar de periode waar *mijn* leven begon : de tijd van de bezetting. Het dagboek, het verhaal en de foto's van mijn schoonvader, **Georges Bechoux**, lieten mij met spanning zijn ontsnapping uit de Citadel van Luik opnieuw beleven (zie GEORGES BECHOUX). Het was soms even wennen - na uren in de leefwereld van de acteurs van mijn ARCHIEFJES te hebben doorgebracht – om weer tot de realiteit terug te komen en te beseffen dat ze reeds lang achter de horizon waren verdwenen.
BRIEVEN VAN MIJN TANTE beschrijven een stukje Brugs leven in de dertiger en veertiger jaren; ze werden mij toegestuurd door mijn vaders jongste zus, **Noëlla Vandaele** (° 1924).
Reissouvenirs als die van **Noorwegen, Londen, Egypte, U.S.A., Berlijn** … zullen besproken worden in de mate dat ze een kleine, bescheiden bijdrage betekenen tot de beeldvorming 'Hoe het vroeger was' (zie REIZEN).
Leraar **Frans** gedurende 34 jaar, en **geschiedenis**, 17 jaar, in de lagere cyclus middelbaar onderwijs (**De Frères** te Brugge, 1963-1998) en 35 jaar leraar **Frans** bij de Volwassenen, de Hostessen en de Hosts van het **Vormingsinstituut** te Brugge (1972-2007), dat laat sporen na. Gedurende een kwarteeuw vergezelde ik cursisten en scoutsvrienden naar **Parijs**, en dat mag ook niet 'onbesproken' blijven (zie PARIJS). Mijn **herinneringen** als leraar en **persoonlijke visie** op onderwijs en aanverwanten, krijgen ook hun plaats.

Lang geleden, bij het voorbereiden van mijn *"Exercices de Compréhension"* voor de Franse cursus, nam ik 's morgens steeds de nieuwsberichten op van Fréquence-Nord en liet die 's avonds beluisteren in het taallabo van het

ARCHIEFJES

Vormingsinstituut. Iets dat me steeds bijgebleven is, is een citaat van **la baronne de Talleyrand-Périgord** : *On passe sa vie à dire adieu à ceux qui partent, jusqu'au jour où l'on dit adieu à ceux qui restent.* Hoe ouder je wordt, hoe meer die waarheid 'tastbaar' wordt en het beeld van 'de opspattende waterdruppels aan de schroef' dringt zich op. Ook ik ben zo'n waterdruppel en mijn parcours gaat naar zijn voleinding. Maar het maakt me niet droevig, want ik had het geluk tot de bevoorrechten te behoren die mochten leven in de mooiste tijd, op de beste plaats … welke ook de persoonlijke pro's en contra's mogen geweest zijn.
In mijn bureau hangt nu een mooi kunstwerkje van aquarelliste **Andrea Devlieger** uit **Varsenare**. Het is een gekalligrafeerde tekst van Paul Snoek : *Er komt een tijd dat er geen tijd meer komt.* Sommigen vinden de tekst weinig bemoedigend. Ik niet ! Het spoort me aan mijn levensconditie te aanvaarden en - in mijn sociaal kader - de resterende tijd maximaal en zo positief mogelijk te benutten … tot ook ik achter de horizon verdwijn.
Wie zei het ook weer? "Vandaag vier ik dat het de eerste dag is van de rest van mijn leven !"

M.V. 2013

- Met toestemming van Mevr. A. Devlieger -

ARCHIEFJES